

1281, octubre, 25 - 1282, abril, 27

Procés de la causa d'Arnau de Meixella contra el monestir de Sant Daniel, sobre el domini directe dels béns de Setcases i Toralles.

ASD núm. 253, sis pergs, 690, 660, 568, 725, 725 i 58Ò x 185 mm. Còpia: Llibre de capbrevacions de Setcases, núm. 13, ff. 18v-28.

Anno Domini millesimo ducentesimo octugesimo prima, .vm. kalendas nouembris, fuit facta citationis littera que sequitur.

Petrus Raimundi, archidiaconus Narbone, iudex a sede apostolica delegatus, dilecta in Christo abbati monasterii Sancti Petri de Gallicantu ordinis sancti Benedicti diocesis Gerundensis aut eius locum tenenti, salutem et mandatis apostolicis obedire. Noueritis nos litteras domini pape sub hiis uerbis recepisse. Martinus episcopus etc., quas si uidere uolueritis uobis precipimus exhiberi, et eis uisis redi et restitui presencium portitori. Quarum igitur auctoritate uobis precipimus et mandamus in uirtute sancte obediencie et sub pena excomunicacionis quatenus citetis legitime et peremptorie abbatissam monasterii Sancti Danielis et Guilielmam de Serriano, tenentem officium uestiarii dominarum et conuentum eiusdem monasterii diocesis Gerundensis predicti, ut die prima post instans festum beate Lucie que erit .xvm. kalendas ianuarii, Narbone in domo nostra compareant per se uel per idoneum procuratorem, coram nobis querelis Arnaldi de Mexela, clericum Gerundensem quod cum de iure fuerit responsure; alioquin contra ipsas pracedemus quantum poterimus et de iure. Hanc autem citationem trium cominium edictorum in se spatium continentem ideo peremptorie facimus ut parcamus laboribus et expensis. Reddite literas mandato nostra completo sigillo uestro apposito in eisdem. Datum Narbone, . vm. kalendas nouembris anno Domini .MCCLXXX. prim o.

Qua die in dicta littera comprehensa comparuit Arnaldus de Maxella presbiter ex una parte, et Bernardus de Usallo, clericus procurator ut dixit et yconomus, sindicus siue actor domine Berengarie, Dei gratia abbatissae Sancti Danielis Gerundensis dioecesis et domine Guilielme de Serriano, camerarie eiusdem loci et tocius conuentus eius monasterii, exhibens instrumentum sue procuracionis ut sequitur coram uenerabili uira domino Petra Raimundo archidiacono Narbonensi, iudici supradicto.

Nouerint uniuersi quod nos domina Berengaria, Dei gracia abbatissa monasterii Sancti Danielis Gerundensis dioecesis et domina Guiuila de Seriano cameraria et totus conuentus eiusdem monasterii in presenti, cum testimonio huius instrumenti constituimus, facimus et ordinamus certum et specialem procuratorem nostrum, yconomum, syndicu uel actorem te Bernardum de Usallo, clericum nostri monasterii, presentis procuratorii exhibitorem, ad comparendum coram uenerabili et discreto uira domino archidiacono Sancti Justi Narbone qui se asserit iudicem a sede apostolica delegatum in causa seu questione siue demanda quam contra nos et monasterium nostrum mouet seu mouere intendit Arnallus de Mexella clericus diocesis Gerundensis, dando tibi plenam et liberam potestatem corm dicto domino archidiacono uel eius subdelega to comparendi, exigitendi, proponendi, reconueniendi, deffendendi,

excipiendi, replicandi et triplicandi et in animas nostras de calumpnia et de ueritate dicenda iurandi et prestandi quodlibet alterius generis iuramentum et sententiam uel sententias, tam interloquitorias quam diffinitiuas audiendi et ab ipsis si tibi uisum fuerit et necesse fuerit appellandi et appellationem uel appellaciones coram quocumque iudice delegato uel subdelegato prosequendi et procuratorem uel procuratores substituendi sub forma qua superius tibi conferimus potestatem, . et omnia alia generaliter faciendi que aliquis uerus et legitimus procurator facere potest uel que nos facere possemus si essemus personaliter constitute, uolentes etiam te et tua et procuratores tuos et bona eorumdem penitus reueare ab omni honore satisdandi, promittimus sub hypotheca rerum et bonorum nostri monasterio scriptori infrascripto stipulanti nomine partis aduerse et dicti domini archidiaconi se iudicem asserentis et aliorum quorum interest iudicatum solui cum suis clausulis, et nos semper habere ratum pariter atque firmum quicquid per te dictum procuratorem nostrum uel substitutum aut substitutos a te actum uel procuratum fuerit in premissis. Actum est hoc .v. idus decembris anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo primo. Sig+num domine Berengarie, Dei gratia abbatisse predicte, sig+num domine Cecilie de Fuxano, priorisse, sig+num domine Guilielme de Seriano, camerarie, sig+num domine Agnetis de Solerio, sacristane, sig+num domine Raimunde de Ceruiano, sig+num domine Agnetis de Scala, sig+num domine Guilielme de Belestar, subpriorisse, sig+num domine Blanche de Miniana, sig+num domine Berengarie de Trilia, sig+num domine Sibilie de Sancto Cipriano, sig+num domine Richencie, sig+num domine Brunis§iendis de Cursauello, sig+num domine Pelegrine de Sancto Genesio, sig+num domine Sancie de Ceruiano, sig+num domine Elicsendis de Basilia, sig+num domine Bartholomee de Ciyario, sig+num domine Guilielme de Aquilaro, sig+num domine Garsendis. de Mata, sig+num domine Alamande de Castaneto, sig+num domine Berengarie de Castroepiscopali, sig+num domine Fresche, piaterie, sig+num domine Sanctie de Anglesio, monialium monasterii antedicti, que hoc firmamus et laudamus in manu et posse Mathei de Alda, notarii domini Bernardi, Dei gratia episcopi Gerundensis. Testes huius rei sunt Iohannes de Biania, clericus eclesie Gerundensis et Berengarius Mireti, cappellanus et Petrus Artaldi, clericus monasterii antedicti. Sig(s. man.)num Mathei de Alda, notarii domini Bernardi, diuina miseracione Gerundensis episcopi, qui hoc scripsit cum litteris suprascriptis in tercia linea, ubi dicitur "non" et clausit die et anno prefixis.

Quo procuratorio tradito idem presbiter exhibuit, produxit et tradidit quandam litteram papalem, cuius tenor talis est, cum nota bulla pendenti.

Martinus episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio .. archidiacono Narbonensi, salutem et apostolicam benedictionem. Conquestus est nobis Arnaldus de Mexella, clericus, quod abbatissa et conuentus monasterii Sancti Danielis iuxta ciuitatem Gerunde, super decimis certis debitibus, possessionibus et rebus aliis iniuriantur eidem. Ideoque discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus partibus conuocatis audias causam ac appellatione remota, usuris cessantibus debito fine decidas faciens quod decreueris per censuram ecclesiasticam firmiter obseruari. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio uel timore subtraxerint, censura simili appellatione

cessante compellas ueritati testimonium perhibere. Datum apud Urbem ueterem .x.
kalendas maii pontificatus nostri anno primo.

Quibus peractis dictus procurator, saluo primo et protestato quod per ea que dicit, dicet seu proponet non intendit consentire in dictum archidiaconum Narbonensem supradictum tamquam in suum iudicem delegatum, et saluo quod possit obicere contra rescriptum et personam agentem et saluis suis omnibus excepcionibus dilationis et peremptorie et cuiuscumque generis sint, saluoque in omnibus iure suo et dicte domine abbatisse et tocius conuentus supradicti, petit sibi copiam fieri rescripti apostolici et citacionis et omnium actorum et petitionem in scriptis sibi dari, ut dare et cedere ut contendere uelit possit deliberare in hac par'te et diem ad deliberandum sibi concedi:

Et consequenter dictus presbiter agens dixit dictum Bernardum de U sallo non esse in procuratorem conuentus predicti admittendum, cum non sit constitutus a toto conuentu dicti monasterii. Item alia ratione dixit eum non esse admittendum in procuratorem quia est sacerdos, cui est prohibitum de iure esse in causa ut aduocatus uel procurator rei alienae, et propter predicta petit expensas diei presentis sibi ab altera parte reseruari. Quibus non obstantibus dictus Bernardus de Usallo dixit se fore admittendum in procuratorem pro eo quia legitime est constitutus per duas partes dicti monasterii, que faciunt duas partes ipsius conuentus et per abatissam dicti monasterii et sit sacerdos et clericus et beneficiatus ipsius monasterii et talis debet admitti pro miserabilibus personis et procurator siue actor existere potest super hiis.

Quibus factis, saluo quod non admittit dictum Bernardum in procuratorem, tradidit dictus actor libellum sue petitionis ut sequi tur.

Coram uobis domino uenerabili Petro Raimundi archidiacono maiori in ecclesia Narbonensi, iudice a summo pontifice delegato, assero et propono ego Arnaldus de Mexella presbiter conquerendo de religiosa domina Berengaria, diuina gratia abbatissa Sancti Danielis et de Guilielma de Seriano, tenenti officium uestiarie in eodem monasterio atque de toto conuentu monasterii supradicti dicens et proponens in iudicio contra ipsas, quod cum olim esset uel esse sperabatur questio et controuersia seu discordia inter me ex parte una et predictas dominas et conuentum ex altera, super donacionis titulo facte michi ad sacrum ordinem mei presbiteratus per nobilem dominam Iusianam, uxorem condam nobilis domini Petri de Cerueria militis iam defuncti et super aliis specialiter et generaliter questionibus, petitionibus et demandis que inter nos esse uel <luci seu etiam agitari poterant quoquo modo. Item fuit per nos de communí consensu utriusque nostri ad uiros prouidos et discretos dominos magistrum Raimundum Iohannis, doctorem ecclesie Gerundensis et Raimundum de Sancta Cecilia presbiterum de capitulo Gerunde tamquam ad arbitros, arbitratores seu amicabiles compositores pacis et concordie tractatores, ita tamen quod quicquid predicti iure, amore, gracia uel amicabili compositione, iuris ordine totaliter pretermisso, dicerent uel statuerent, pronunciarent aut etiam ordinarent, illud seu illa fide et promissione hinc inde prestita promisimus seruare, tenere et rata et firma habere et numquam contrauenire in toto uel in parte uel in articulo seu capitulo tacito uel expresso, sub

pena .xxx. aureorum a nobis promissa admittere et insimul et sollempniter stipulata. Hoc acto expresse et condicto inter nos, quod pena comissa semel uel pluries uel soluta, dictum, pronunciacio uel sentencia, ordinacio ut dictorum arbitrorum seu arbitratorum uel amicabilium compositorum in sua remaneret homnius(sic) firmitate.

Item propono et assero quod dicti arbitri, auctoritate et potestate arbitraria eis concessa, pronunciauerunt et dixerunt, sentenciauerunt et sentenciando concorditer ordinauerunt me debere habere annuatim mea propria auctoritate pro meo uictu et uestitu quem prefata nobilis domina michi dedit .cec.tos solidos barchinonenses de temo inter cetera a me petita ad uitam meam tantum uel donec beneficium ecclesiasticum competens obtinerem, super toto honore et decima et redditibus et aliis que domina Iusiana supradicta habebat et obligauit in parrochia de .vn. Casis tempore dum uiuebat; iudicarunt etiam et pronunciarunt et preceperunt insuper fructus perceptos uel extimacionem eon1mdem usque ad summam que complere possit quantitatem .cec. solidorum predictam prefati arbitri, arbitratores seu amicabiles compositores mihi predicta arbitraria potestate, prout hec plenius et euidentius in compromisso et arbitrio et sentencia dictorum arbitrorum seu compositorum amicabilium continetur. Unde cum michi presbitero memorato predicta domina abbatissa et dicta Guilielma et dictus conuentus eiusdem impedianc me et me impedierint a .VI. annis citra percipere dictos .cec. solidos annuos ex integro et habere in decimali et honore de Septemcasis mihi hypothecatis et per dictam dominam obligatis, ueniendo temere contra dictum arbitrium, pronunciacionem et donacionem a predicta nobili domina michi factam necnon contra uoluntatem ipsius domine expressam in suo testamento aut ultima uoluntate et sic sexies dicta domina abbatissa et conuentus predictus in penam .xxx. aureorum inciderint, per consequens supradictum peto et suplico dictam dominam abbatissam et dictam Guilielmam et suum conuentum in centum .DO(X. aureos pro predicta pena siue penis comisis, que faciunt in uniuerso .c. et quadraginta libre currentes, quolibet aureo pro .x. solidis currentibus extimato, necnon in .cec. solidis barchinonensis predictis qui mihi remanent ad soluendum et recipiendum ex illis mihi per dictos arbitros adiudicatis, quos ex integro me habere et percipere contradicunt, una cum dampnis et grauaminibus et interesse et sumptibus huius litis, que et quas extimo .L. libris barchinonensis, et insuper predictas dominas abbatissam et Guilielma et conuentum compelli ad arbitrum et compromissum seruandum uestra sententia condemnari et me debere habere in dictis honore et redditibus .cec. solidos barchinonenses annuatim de cetero in futurum, et ipsam dominam abbatissam et dictam Guilielma et conuentum premissum condemnatos compesci in prefatis uestram sententiam exequendo uel super predictis postulo fieri iusticie complementum. Protestor specialiter et expresse quod mihi sit saluum ius in legatis et relictis a dicta nobili domina michi factis in eius testamento aut codicillo aut ultima uoluntate que loco et tempore oportunis petere ualeam, et contra dictam dominam abbatissam et conuentum ordine iudiciario experiri. Hoc autem clico saluo iure pluris et minoris et addendi, corrigendi, mutandi, . accumulandi et alterius petitionis faciende et in omnibus iuris beneficio mihi saluo, et protestar expensas in hac causa et pro hac causa et negocio faciendis.

Quo libello oblata dictus Bernardus, procurator, sindicus uel actor predictus peciit copiam libelli et diem ad deliberandum sibi assignari, que fuerunt ei concessa et dictus Bernardus de Usallo, procuratorio nomine substituït procuratores suos et dicte domine abbatisse et Guilielme et conuentus predictorum apud acta et ad totam causam et ad sententiam audiendam Petrum Adalberti et Petrum Ualentini et Ferrarium Fraix et Bernardum Bernardi et Arnallum del Puiol et quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior condicio occupantis, ratum et gratum et cetera, promittens etc. dictum monasterium nomine procuratorio et eius bona ipsius monasterii obligando ad intellectum domini iudicis supradicti.

Et dictus Arnaldus de Mexella constituït procuratores suos apud · acta et ad totam causam et ad sententiam audiendam Iohannem de Mexella et Raimundum Fabii, ciuem Narbonensem et quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior condicio occupantis, ratum et gratum etc. promittens etc. se etc.

Quo facto fuit assignata dies dicto Bernarda de Usallo procuratori, sindico uel actori ad respondendum libello et utriusque parti ad comparendum modo debito processui, saluo quod possit proponere contra procuratorem dictus Arnallus si uelit in crastinum Sancti Iuliani proxime instantis.

Post hec, .nu. idus ianuarii fuit facta hec citacionis littera que sequi tur.

Raimundus Cambe Ueteris, canonicus Narbonensis, iudex subdelegatus a discreta uiro domino Petro Raimundi, archidiacono Narbonensi, iudice unico a summa pontifice delegato, uiro prouido et discreta officiali Gerundensi uel eius locum tenenti, salutem et mandatis apostolicis humiliter hobedire. Subdelegacionis literas a dicto domino archidiacono recipimus sub hac forma. Petrus Raimundi, archidiaconus Narbonensis iudex unicus a sumpmo pontifice delegatus, discreta uiro magistro Raimundo Cambe Ueteris, canonico Narbonensi, salutem in Domino. Noueritis nos domini pape recepisse litteras sub hac forma. Martinus episcopus, seruus seruorum Dei, dilecta filio archidiacono Narbonensi, salutem et apostolicam benedictionem. Conquestus et nobis Arnallus de Maxella clericus, quod abbatissa et conuentus monasterii Sancti Danielis iuxta ciuitatem Gerundensem super terris etc., uerum cum in causa predicta inter partes predictas processum fuerit coram nobis et suis pluribus arduis negocïis occupati cognicioni seu extimacioni ipsius cause comode intendere nequeamus, discretioni uestre causam huiusmodi iuxta retroacta coram nobis duximus comitendam, diffinitiu sententia dumtaxat nobis super hoc reseruata. Datum Narbone .VI. idus ianuarii anno Nativitatis Christi .MCCLXXX. secundo. Quarum auctoritate uobis precipimus et mandamus in uirtute sancte hobediencie ac monemus iniungentes quatenus citetis semel, secundo, tercio et peremptorie abbatissam et conuentum Sancti Danielis monasterii predicti ut die sàbbati proxima post Cineres Narbone in domo nostra compareant coram nobis in predicta causa processure prout postulauerit ordo iuris, alioquin ipsius abbatisse et conuentus predicti absencia non obstante in causa eadem suadente iusticia procedemus. Reddite litteras mandato nostra completo, sigillum

uestrum in signum mandati nostri per uos executi eisdem appendentes. Datum Narbone .rm. idus ianuarii anno a natuitate Domini .MCCLXXX. secundo.

Qua die in dicta littera contenta comparuit dictus Arnaldus de Maxella ex una parte et Bernardus de U sallo procurator predictus ex altera coram domino Raimundo Cambe Ueteris, canonico Narbonensi iudice in hac causa ut dicitur constituto a dicto domino archidiacono iudice supradicto, et tunc dictus Arnaldus tradidit et produxit quandam litteram sigillo domini archidiaconi sigillatam, cuius tenor talis est.

Petrus Raimundi archidiaconus Narbonensis, iudex unicus a sumpmo pontifice delegatus, discreta uiro magistro Raimundo Cambe Ueteris canonico Narbonensi, salutem in Domino. Noueritis nos domini pape recepisse litteras sub ac forma. Martinus episcopus, seruus seruorum Dei, dilecta filio archidiacono Narbonensi, salutem et apostolicam benedictionem. Conquestus est nobis Arnallus de Maxella clericus, quod abbatissa et conuentus monasterii Sancti Danielis iuxta ciuitatem Gerundensem super decimis, terris etc., uerum cum in causa predicta inter partes predictas processum fuerit coram nobis et nos pluribus arduis negotiis occupati cognitioni seu examinacioni ipsius cause comode intendere nequeamus, discretioni uestre causam huiusmodi iuxta retroacta coram nobis duximus comitendam, diffinitiu sententia dumtaxat nobis super hoc reseruata. Datum Narbone .VI. idus ianuarii anno Natuitatis Christi .MCCLXXXII. Quibus factis dictus Arnallus peciit suo libello responderi, altera uero parte petiit expensas ab alia parte sibi ressarciri ratione unius diei supra defiecte per eam antequam ad aliud procedatur.

Dictus uero Arnallus dixit se non teneri ad expensas supra petitas, cum non appareat de defiectu, et posito sine preiudicio quod appareret, dicit quod contumacia euidens est partis ree cum dies assignata per dictum archidiaconum iudicem predictum, qua dictus presbiter comparuit, parte altera minime comparente. Dictus uero iudex uoluit quod procedatur in causa, saluo iure super predictis expensis die inferius assignata si domino iudici uideatur.

Quo facto dictus Bernardus Dusall procurator proposuit excipiendo ut sequitur. [1] Coram uobis uenerabili et discreta uiro domino Raimundo Cambe Ueteris canonico ecclesie Sancti Iusti Narbonensis clico et propono excipiendo ego Bernardus de Usallo, procurator domine abbatisse et còuentus monasterii Sancti Dànielis ordinis Sancti Benedicti quod rescriptum ab aduersa parte contra ipsam abbatissam et conuentum ad uos obtentum non ualet, nec debet ualere de iure, nec uos debetis per illud procedere, cum sit impetratum citata ueritate et suggesta pluralitate, propter quod aduersa parte scilicet Arnaldus de Maxella tamquam mendax procura tor debèt tacere quomodo(sic) ipsius rescripti et condemnari etiam in expensis. [2] Tacuit enim impetrans quod super eodem negocio fuit olim adiudicatum rescriptum ad dominum magistrum Bernardum Augerii, sacristam Sancti Pauli Narbonensis impetratum, per quod dicta abbatissa et conuentus eiusdem monasterii prius citate fuerunt. [3] Item tacuit seriem facti que fuit insuanda deleganti. [4] Item tacuit se esse de ciuitate uel diocesi Gerundensi. [S]Item tacuit ipsam abbatissam et conuentum seu monasterium predictum esse ciuitatis uel

diocesis Gerundensis, ut ex tenore ipsiusrescripti manifeste appareat. [6] Item tacuit quod post citacionemdicti magistri Bernardi Augerii uel domini Raimundi Barbelli,canonici Narbonensis subdelegati eiusdem fuerit ut asserit dictusArnallus in libello suo in arbitros compromissum. & Saluo iureimpertinencie et saluo quod si de iure non teneatur respondere, quodpro non responso habeatur, credit compromissum fore factum, de quo facta est mencio in libello negat tamen quod ipse non agit necintendit agere ex forma prime litera si de ea constaret quod noncredit nec periudicat si de ea constaret per ea que propone<n>tur.[7]Item tacuit quod post tale compromissum quod dicitur esse factum ipsi arbitri fuerunt arbitrati ut dictus Arnallus de Mexellaasserit in libello predicto. [8] Item tacuit quod post tale compromissum et arbitrium quod dicitur esse latum factum ipsum fuit positum a partibus in manu et passe bone memorie domini Petri, Dei gratia condam episcopi Gerundensis. & Non credit ut ponitur nec preiudicat per ea que proponentur, si de ea constaret. [9] Item tacuit processum habitum caram eodem domino episcopo uel locum suum tenente. [10] Item tacuit suppresso nomine officii seu dignitatis dominam Guilielmam de Serriano fore camerariam dicti monasterii, quam fecit nominatim et expressim citari per uos domine archidiacone, cum ipsa in rescripto papali nominatim non exprimatur nec contineatur. [11] Item suggessit falsum, quod cum ipse uocetur Arnallus de Maxella, fecit in dicto rescripto se poni et denominari siue cognominari Arnallus de Maxella, cum aliud sit dicere de Maxella et aliud significet quod de Maxella, nam Maxilla dicitur "gauta" siue geta uu:lgariter apud catalanos, et Maxella est locus proprius qui sic denominatur. [12] Item clico et propono excipiendo quod dictus Arnallus de Maxella est maiori excommunicacione ligatus, scilicet per dominum papam uel eius delegatum, ex eo quod non soluit decimam per dominum papam in terre sancte subsidium deputatam, cum domina Iusiana uxor condam Petri de Ceruaria Gerundensis diocesis dedit sibi beneficium siue titulum quem ipse tenet ad hoc ut posset racione eiusdem tituli in presbiteratus ordine promouendi. [13] Item clico et propono excipiendo quod idem Arnallus de Maxella ad titulum domine Iusiane extitit in presbiterum ordinatus. & Credit, <licit tamen quod non possidet nec tenet titulum predictum quare si de ea constaret, sibi non preiudicat. [14] Item clico et propono quod honorem quem ipse Arnallus tenet racione eiusdem tituli excedit summam .vn. librarium cur<rentium>. & Non credit ut ponitur et replicat ut in proxima.

Predictas siquidem excepciones ego procurator predictus alternatiue propono et sub alternacione me offero suo loco et tempore probaturum ut earum altera probata que per se sufficiat probare aliam uel alias non compellar, nam ad probanda omnes simpliciter me non offero nec ad<s>tringo, seu alternacione tantum, ut superius est expressum et ad ea que erunt sufficiencia in predictis; hec clico saluis aliis omnibus excepcionibus meis et dicti monasterii, tam contra rescriptum quam etiam contra personam dicti Arnalli de Maxella suo loco et tempore proponendis, et quia per tale rescriptum dictus Arnallus de Mexella predictam dominam abbatissam et conuentum et dictam camerariam temere uexauit et traxit caram uobis ad causam, petit dictus procurator predictum Arnallum et procuratorem eiusdem in expensis et dampnis quas et que inde pertulit et facturus est, quas estimat .xx. li bris cur<rentibus> condemnari et sibi nomine procuratorio adiudicari et tradi.

Quibus propositis, altera pars pecuit copiam predictorum et diem ad deliberandum sibi assignari; et fuit assignata dies dicto Arnallo de Maxella ad respondendum predictis et utriusque parti ad comparendum die martis post pasquetam proxime instantem.

Qua die comparuit qui supra comparuerat, et tunc de uoluntate parcium fuit dies continuata in crastinum in terciis. Qua die continuata comparuerunt dicte partes caram dicto domino iudice, et tunc dictus Arnallus de Maxella dixit quod non obstantibus predictis excepcionibus est respondendum libello ab eo tradito, cum si de hiis que per partem aduersam proposita sunt constaret, non preiudicarent dicto Arnallo de Maxella, cum <de> nominibus rescriptum apostolicum habuisset, nec preiudicant per ea que in processu iudici proponentur, non credit causam contentam in .xn. excepcione supradicta, que est de dicta excommunicatione. Item respondit sexte et octauae et .xm. excepcionibus ut .in fine earum continetur. Post hec autem diei assignacionem dictus Arnallus de Maxella constituit procuratores suos Arnallum de Podiolo clericum et Iohannem de Maxella fratrem suum, et quemlibet eorum in solidum apud acta et ad totam causam et ad sententiam audiendam et ad componendum et transigendum et ad appellandum et appellacionem prosequendum et ad omnia alia etc., ratum et gratum etc. promitens etc. se etc.

Postquam dictus iudex assignauit diem dicto Bernarda de Usallo procuratori ad probandum negata, a die lune proxima in .xv. diebus que erit .v. kalendas madii, quantum uero ad excepcionem excommunicationis relinquit iuri.

Qua die comparuerunt partes, et tunc fuit dies continuata de uoluntate parcium propter absenciam aduocati partis ree in crastinum.

Qua die comparuerunt partes, et tunc dictus iudex continuauit diem in crastinum ad idem que supra, in terciis.

Qua die comparuerunt dicte partes caram dicto domino iudice, et tunc Arnallus Maxella pecuit expensas quas extimat .x. libras malgorenses ratione retardati processus, ac quia excepta non probarunt tempore competenti et ipsis resarcitis petierunt responderi suo libello.

Ex aduerso uero proponitur quod non tenetur pars aduersa ad dictas expensas pro eo quod die a iure statuta comparere non potuerunt pro eo quod patronus uel aduocatus ipsius cause absens fuit causa rei publice, ad quod probandum se offert si per partem aliam hoc negatur.

Item quia predicta die minime comparuit pars aduersa, et sic illa die procedere non poterant propter eius absenciam.

Item quia processus postmodum in causa ista habitus non ualet ipso iure, pro eo quia in excepcionibus propositis et responsionibus factis in eisdem fuit petitum in eisdem calumpnie iuramentum quod miniūne prestitum fuit, set admissum, ad quod paratum probare se offert.

Altera uero pars, scilicet Arnallus Maxella dixit quod non obstantibus predictis ab aduersa parte propositis, que friuola reputat, est ad condemnacionem expensarum iam petitarum procedendum.

Post hec dictus iudex uoluit super predictis deliberare et fuit assignata dies partibus ad comparendum et ad procedendum in causa debito modo die mercurii proxima post festum Ascensionis Domini.

Et ante diei assignacionem dictus Bernardus de U sal procurator predictus substituït nomine procuratorio dictarum dominarum procuratores magistrum Petrum de Luihano iurisperitum et Bernardum Manentis, clericum ecclesie Sancti Pauli Narbonensis et quemlibet eorum in solidum apud acta et ad totam causam et ad sententiam audiendam et ad appellandum et appellacionem prosequendum, ratum et gratum etc. promittens etc. se nominibus et dictum monasterium nomine quo supra, pro ipsis procuratoribus et eorum quolibet fideiussorio nomine, obligando ad intellectum domini iudicis supradicti.

Qua die comparuit odictus Petrus Adalberti, procurator dicte domine abbatisse et eius conuentus coram dicto domino iudice, altera parte non comparente, et prout debuit expectauit, et licenciatus recessit et protestatus fuit expensarum.

Sense cloure.

Extret de: Marquès, Josep M., ed. Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300). Barcelona: Fundació Noguera, 1997. 519-530